

El sistema financer andorrà davant els reptes de la crisi de la Unió Europea i l'obertura econòmica andorrana

Jaume SABATER i ROVIRA

Molt bona tarda a tothom.

Abans d'iniciar la meva ponència m'agradaria agrair a la Societat Andorrana de Ciències la seva amabilitat per convidar-me a la 25a Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu i dir-los que sempre m'he sentit especialment identificat amb aquesta iniciativa que han desenvolupat amb tant èxit i durant tant temps.

A més a més, aquest és un moment molt especial en el terreny polític, social i financer perquè estem vivint uns moments plens d'incerteses, i sempre és un privilegi poder reflexionar en un àmbit tan estimulant com el d'aquesta Diada.

Perquè és evident que en aquests moments, en l'economia dels països europeus, conflueixen diferents aspectes, econòmics i socials amb unes dificultats i uns riscos desconeguts fins ara.

Ens trobem davant una crisi generalitzada a escala europea que ha posat en qüestió molts dels paradigmes que semblaven inamovibles a final del segle passat i principi de l'actual.

A més a més, alguns especialistes comencen a alertar en relació amb l'any vinent i vaticinen que no seria gens estrany que el 2013 aquesta crisi es desplaqués amb força a Alemanya, els Estats Units i alguns països emergents.

Andorra no s'ha mantingut aliena a aquesta problemàtica, i podríem desgranar ara diferents aspectes (principalment comerç, turisme i sector immobiliari) que de ben segur hauran estat assenyalats i debatuts durant el dia d'avui, però també hem de tenir en compte oportunitats clares en alguns sectors com passa sempre quan els sistemes s'estressen i transformen.

I un d'aquests sectors és sens dubte el financer, que, gràcies a una sèrie d'elements que comentarem més endavant, ha resistit millor que en molts països europeus i especialment millor que al nostre veí del sud.

Per això m'ha semblat molt interessant dedicar la meva ponència a reflexionar sobre les oportunitats que dona al sistema financer andorrà la doble circumstància que estem vivint: d'un costat, la seva confrontació amb un sistema financer europeu que pateix una clara pèrdua de fiabilitat, i de l'altre, aquest mateix sistema andorrà beneficiant-se, ara sí, d'un desplegament legislatiu que ha costat molts anys i algun intent frustrat perquè es desenvolupés.

M'estic referint als avenços legislatius, que qualificaria de molt estimables, en relació amb el marc impositiu i d'un altre costat, a l'obertura de l'economia andorrana a l'exterior. Durant molts anys Andorra havia gestionant d'una manera clarament diferent aquests dos temes.

En el passat, davant situacions extremes com l'entrada d'Espanya a la Unió Europea, la pressió internacional sobre els països de baixa fiscalitat, o l'enduriment de les normes financeres per evitar el blanqueig del diner, potenciades per la inseguretat produïda pel terrorisme, el nostre país va optar sistemàticament per intentar minorar els efectes d'aquestes situacions, sense efectuar grans canvis en el seu cos legislatiu.

És cert, i també s'ha de dir, que al llarg dels últims trenta anys Andorra ha fet un salt qualitatiu important en el conjunt de la seva legislació, però de forma recurrent sempre havien existit dos elements que s'escapaven d'aquesta posada al dia: els impostos i les inversions estrangeres.

Feia la sensació que en el que fa referència a aquestes dues qüestions s'havia actuat sempre amb un criteri molt definit: introduir pocs canvis en aquestes matèries amb l'objectiu de mantenir l'estatus anterior. Evidentment es feien gestos dirigits a l'exterior, sense afrontar la verda-dera problemàtica del país, amb l'únic objectiu d'enviar el missatge a la comunitat internacional que estàvem revisant els desequilibris del nostre sistema econòmic.

A més, i per empitjorar la situació, moltes mesures que es proposava implantar, a més de ser poc rellevants, solien ser *atípiques*. És a dir, poc comparables amb les legislacions del nostre entorn econòmic, i a més poc contrastades, cosa que les feia de difícil aplicació i resultat incert. Era una mica aquella voluntat de sempre de fer petits canvis perquè res no canviés i que durant anys havia resultat una actitud apreciada per la nostra societat.

No pretenc amb les meves paraules qüestionar els responsables que en cada moment van haver de prendre aquestes mesures. Entenc molts dels motius que van condicionar les seves decisions, tals com interessos econòmics contraposats, por de canvis incerts, dubtes de la viabilitat futura de certes mesures, i fins i tot raons electorals.

Però de sobte, el món que ja havia sofert un fort sotrac el 2001, va canviar de forma radical el 2008. I des d'aleshores les coses no han fet sinó empitjorar, almenys a la nostra àrea d'influència. La crisi actual abasta diferents sectors i evoluciona de manera diferent segons els països, però si existeix algun denominador comú és el de la crisi financera.

És veritat que als diferents països de la Unió Europea aquesta crisi s'ha produït per motius diferents i també que ha evolucionat en direccions també diferenciades, però el que també és cert és que cap país no se'n ha escapat.

Arribat a aquest punt m'agradaria insistir en el que considero el gran punt fort de l'actual reforma i que s'ha escapat, amb algunes ombres, del tradicional *modus legislandi*, si m'ho deixen dir així, del nostre país.

Crec sincerament que durant molts anys es va imposar un corrent de pensament que ha endarrerit la nostra evolució econòmica. Aquest corrent estava convençut que havien de dirigir els seus esforços a preservar els fets diferencials en lloc de gestionar la nostra diversitat per buscar oportunitats per situar-nos en el mercat.

Reconec que aquesta vegada Andorra ha gestionat la situació de forma diferent, sense deixar-se portar pels seus tics històrics i ha decidit deixar de costat alguns dels seus *fets diferencials* buscant una millor integració en el seu entorn.

No pretenc considerar bones totes les disposicions que s'han anat implantant els últims anys. Podem discrepar sobre l'oportunitat o la bondat de determinades normes fiscals o també d'alguns aspectes de la regulació de la inversió estrangera, però el que és cert és que s'ha traçat un camí creïble per obrir l'economia andorrana al món per competir en igualtat de condicions i intentar fer front a una situació realment complexa que el nostre retard legislatiu havia empitjorat.

Tinc el sentiment que ara estem avançant en el camí correcte. Caldrà continuar evolucionant tota aquesta normativa, ajustar-la i fer-la més eficient, però em sento satisfet perquè hem deixat de refugiar-nos en la diferenciació, que no vol dir oblidar-la, per començar a gestionar la normalitat.

I aquest pas coincideix en el temps amb un sistema financer andorrà sòlid que no pateix de la majoria dels grans mals que es troben presents als països del nostre entorn.

Seria fals afirmar que el sistema financer andorrà és immune als problemes que afecten, per exemple, Espanya, però el que sí que podem afirmar és que l'abast d'aquesta problemàtica és molt més reduït i això permet configurar un sistema molt més sòlid i fiable.

Avui, quan les preocupacions de molts empresaris espanyols són buscar destins segurs per als seus estalvis, la resposta andorrana ha de ser, des del marc legislatiu que s'està construint, continuar treballant per fer-lo més sòlid i coherent per oferir-nos com un destí segur per a les seves inversions.

I aquesta confiança ens ha de permetre prendre decisions cada dia més valentes que obrin la nostra economia, reforcin el sistema financer i donin oportunitat als empresaris andorrans de tots els sectors competitiu a ampliar els seus horitzons inversors. A tall d'exemple, que crec que defineix molt bé el que pretenc transmetre, voldria tornar a parlar d'Espanya, que vulguem o no és avui el nostre primer client.

A Espanya acaba d'aprovar-se una amnistia fiscal bastant interessant i favorable per als potencials beneficiaris. És evident que davant la confluència d'una crisi financera com la que s'està vivint a Espanya i la desconfiança que es manifesta respecte de la seva evolució política i la capacitat de sortir de la situació actual, Andorra pot obtenir importants beneficis d'aquesta amnistia fiscal.

I aquests beneficis rauen a oferir als que la realitzin, un cop regularitzada la seva situació fiscal, la possibilitat d'acollir-se a un entorn bancari més solvent que l'espanyol, que a més ofereix una alta professionalització gràcies a la tradició de diverses dècades en gestió de fortunes.

I fixin-se quina paradoxa: la bèstia negra del nostre sistema financer era fa deu anys una amnistia com la que ara ha aprovat Espanya, i encara que oficialment es parlava de la capacitat d'Andorra per suportar-la, els professionals del sector reconeixíem en privat les dificultats que podia representar per la solidesa del sistema. Ara, aquesta mateixa amnistia ofereix possibilitats de futur.

Dit l'anterior, és evident que tots estarem d'acord que a mitjà i llarg termini el punt de mira del sector financer andorrà, i també el de tota la nostra economia, ha d'anar molt més enllà d'Espanya, i així ho estan demostrant molts empresaris i la majoria d'entitats financeres del país.

Però hem de ser prudents i hem d'apuntalar i millorar el camí que s'està recorrent. És imprescindible que aprenguem dels errors passats per construir una realitat econòmica i legislativa més sòlida i creïble.

No podem tornar a caure en l'error de no enfrontar-nos als nostres problemes i confondre el desig amb la realitat. Cal continuar analitzant la situació amb fredor i legislant amb realisme.

És cert que moltes mesures poden oferir molts dubtes, però en aquests moments és evident que l'immobilisme o deixar passar el temps ja no son cap solució.

També és veritat, i cal que s'hi reflexioni seriosament, que estem obligats a tenir en compte altres aspectes:

- Hem de fugir de la visió a curt termini que històricament ens ha fet febles. I compte amb els involucionistes actuals perquè avui el seu missatge ha canviat. Ara ja ningú no s'atreveix a qüestionar que l'obertura és necessària, però els antics detractors estan buscant arguments, basats en la prudència i la millora, que l'única cosa que pretenen és parilitzar-la. Hem de ser conscients que cal estar molt preparats per sortir fora d'Andorra, però també hem d'estar convençuts que una bona part del nostre empresariat té ja experiència perquè fa anys, i amb èxit, que amplia els seus horitzons.

- Hem d'entendre que no podem sortir a fer el mateix que fèiem a casa. El nivell d'exigència és molt alt i cal preparar-se bé i arribar per tenir èxit.

- I fent referència més concreta al sector financer m'agradaria deixar sobre la taula la importància d'orientar-lo a una competència internacional que no vulgui explotar particularitats fiscals que tenen poc futur.

El segle XXI és el segle de la supervisió i el control, i encara que nosaltres som un país petit, si volem donar confiança al nostre entorn en un camp tan sensible com el financer ens hem d'obligar en un doble sentit: legislar en tot allò que sigui necessari per accedir als mercats internacionals i ser reconeguts com a contrapart fiable, amb una supervisió i control dotats dels mitjans necessaris per facilitar que aquestes normes es compleixin adequadament.

I tot això sense oblidar que la pressió internacional sobre el nostre sistema s'incrementarà dia a dia.

Per anar finalitzant aquesta exposició m'agradaria destacar-ne alguns titulars i acabar fent un prec:

- El sector financer andorrà ha sacrificat durant molts anys la cultura del guany fàcil per fer que el sector fos sòlid i de confiança.

- Històricament s'ha legislat amb rigor sobre el sistema financer, si bé és veritat que no sempre ens hem dotat de les eines i recursos necessaris per fer-lo absolutament creïble.

- Avui estem legislant amb criteri, i amb models homogenis amb el nostre entorn, sobre impostos i obertura econòmica, dos temes bàsics de la nostra economia que no sempre havien estat tractats amb la valentia que calia.

- Tenim un empresariat emprenedor que ha entès molt bé el que deia Tagore sobre plorar quan no es veia el sol, perquè això no deixava veure les estrelles, i ja fa temps que competeix en diferents mercats amb èxit.

I quant al prec que els havia anunciat, es tracta de buscar la complicitat de tothom, sector i legisladors, per aprofitar el moment en què ens trobem.

Deia abans que el nostre sistema financer és sòlid i apreciat, mentre que en el nostre entorn la percepció que té la societat de la banca és molt negativa.

Hem demostrat durant molts anys que el nivell del sistema financer andorrà tenia poca cosa per envejar al suís, que moltes vegades hem posat com a referència.

Estem en un bon moment i ens hauríem de sentir forts: ara és l'hora, com també ha entès el sistema financer suís, d'orientar la nostra activitat lluny de pràctiques o característiques fiscalment opaques perquè tenim mitjans i capacitat per competir en aquest mercat, sense que ens hagi de fer cap por quedar més o menys descavalcats de la banca *off shore*.

És veritat que queda molt per fer i que les incerteses són moltes, però el camí sembla traçat i les oportunitats són davant nostre.

Segur que ara que no ens angoixen els fets diferencials ens adonarem que tenim un món d'oportunitats.

Bona tarda un altre cop i moltes gràcies a tots per la seva atenció.

Jaume Sabater i Rovira,
químic i empresari OCPS-Universal Gestió